

Arbeids- og Inkluderingsdepartementet

Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Vår ref. #139541/1

Deres ref.

Dato 01.09.2009

Høring - forslag til lovendring og forskriftbestemmelser om unntak fra taushetsplikt og opplysningsplikt for ansatte ved mottak og omsorgssentre

Viser til høring fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet om forslag til lovendring og forskriftbestemmelser om unntak fra taushetsplikt og opplysningsplikt for ansatte ved mottak og omsorgssentre datert 11.06.2009.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for samfunnsendringer gjennom å styrke holdninger, kunnskap og strukturer for gjennomføring og overvåking av barnets rettigheter i medhold av FNs barnekonvensjon. Norgesprogrammet i Redd Barna arbeider for styrking av barns rettigheter i Norge og overvåker brudd på barnerettighetene, med spesielt fokus på sårbare grupper barn, herunder asylsøkerbarn.

Redd Barna vil i det følgende kommentere forslaget om unntak fra taushetsplikt og opplysningsplikt for ansatte ved mottak og omsorgssentre med fokus på hvilke konsekvenser dette vil ha for barn. Redd Barna stiller seg kritiske til de foreslåtte endringene om unntak fra taushetsplikten etter forvaltningsloven og barnevernloven. Vi forstår det problematiske ved at det per i dag er ulike regelverk om taushetsplikt for private og kommunale driftsoperatører, og at departementet ønsker en enhetlig regulering og praktisering av regelverket. Vi mener imidlertid at det riktige tiltaket ville være å etablere en lovpålagt taushetsplikt også for private aktører, ikke å svekke taushetsplikten for de kommunale/statlige aktørene.

I forbindelse med arbeidet med opprettelsen av omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere og endringen i lovarbeidet om dette skrev Redd Barna en høringsuttalelse. Vi vil gjerne minne om kommentarene vi hadde vedrørende taushetsplikt: "Redd Barna er isolert sett svært bekymret for enhver endring av ordlyden som kan fortolkes dit hen at taushetsplikten uthules. Denne er allerede under et visst press i de aktuelle sakene, idét Utlendingslovens § 45 litra h inneholder en begrensning av den gjeldende taushetsplikten for barneverntjenesten, ved at denne kan pålegges å gi informasjon om en utlendings navn og adresse til utlendingsmyndighetene av hensyn til sistnevntes arbeid, der slike opplysninger etter lov m barneverntjenester ellers bare kan gis "når det

er klart at det ikke vil skade tilliten til barneverntjenesten eller institusjonen å gi slik opplysning”. Vi finner at en riktigere endring av lovverket i denne sammenheng er at Utlendingslovens § 45 litra h oppheves, slik at forholdet mellom barneverntjenestens organer og utlendingsmyndighetene er omfattet av den gjeldende hovedregelen i lov om barneverntjenester. Enhver uthuling av dette grunnleggende prinsippet vil være svært uheldig i forhold til muligheten til å skape de rammer av tillit og trygghet som er nødvendige for å skape gode psykososiale forhold for barna i institusjonen”.

Best mulig grunnlag for å avgjøre en sak

Hovedbegrunnelsen for forslaget om unntak av taushetsplikt og innføring av opplysningsplikt for ansatte ved mottak og omsorgssentre, er å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag for vedtak som fattes av utlendingsmyndighetene.

Redd Barna mener at den foreslåtte lovbestemmelsen om å gi utlendingsmyndighetene rett til, uten hinder av taushetsplikten etter forvaltningsloven, å få utlevert opplysninger om det enkelte barn fra ansatte ved mottak og omsorgssentre, ikke er den riktige veien å gå for å sikre opplysninger for avgjørelsen av asylsaken.

Redd Barna er opptatt av hvordan utlendingsmyndighetene kan sikre at relevant informasjon om barnet kommer frem før vedtak fattes, at sakene er tilstrekkelig opplyst og bygger på et korrekt faktisk grunnlag. På den måten kan man vurdere hva som er til det enkelte barns beste. For å sikre at barnets sak blir best mulig opplyst må en rekke forhold ivaretas; det må stilles krav om barnefaglig kompetanse til den som gjennomfører samtalen med barnet, rett til tolk og tolkens rolle, begrunnelse i vedtak og tilbakemelding til barnet om utfallet av saken, behovet for barnesensitiv vurdering av asylsaker, samt krav til barnets eventuelle representant. Redd Barna mener at det ville være et mer hensiktsmessig tiltak å lovfeste barnets rett til å bli hørt i utlendingsaker for at utlendingsmyndighetene skal få et best mulig grunnlag for å avgjøre en sak. Vi viser for øvrig til Redd Barnas høringsuttalelse til Arbeids- og inkluderingsdepartementets Forslag til kapittel 4, 17, 18 og 20 i ny utlendingsforskrift, datert 12.5.2009.

En svekkelse av omsorgstilbudet til barna

For mange vil mottak eller omsorgssentre være det første trygge stedet etter en flukt fra konfliktområder og andre sterkt påkjennende situasjoner. Det er avgjørende at de møtes av en trygg ramme, og at personene som de forholder seg til i det daglige har avklarte og tydelige roller som gir tillitt og trygghet. En person som også rapporterer personlig informasjon videre til myndighetene, har tvert i mot en utydelig rolle som ikke gir tillitt og trygghet.

Omsorgssenteret skal ta utgangspunkt i de enslige mindreårige asylsøkernes behov og skal gi barna: en trygg bo- og omsorgsbasis, omsorg preget av forutsigbarhet og varme, behandling for traumer, savn og vanskelige opplevelser, hjelp til å tilpasse seg det norske samfunnet samt grunnlag for en best mulig bosetting eller retur (www.bufetat.no).

En forutsetning for at ansatte ved omsorgssentre skal kunne oppfylle sine oppgaver er det viktig å klare å etablere et tillitsforhold mellom de ansatte og det enkelte barn. For at barn skal føle seg trygge på at de kan snakke med fagfolk der de bor om sine opplevelser og sin situasjon er det en forutsetning at det er rom for et tillitsforhold til de ansatte voksenpersonene. Muligheten for å klare å etablere et slikt tillitsforhold vil blant annet avhenge av at det enkelte barn kan stole på at personlige opplysninger som gis i fortrolighet til de ansatte, og som det ikke samtykker i at kan videreformidles, ikke blir videreformidlet. Dersom barna er redd for at informasjonen gis videre til utlendingsmyndighetene, vil de naturlig nok kvie seg for å fortelle. Den primære konsekvensen av forslaget til ny lov vil være at barn i en svært sårbar situasjon lukker seg ytterligere. Det faktum at informasjonen de deler med ansatte ved omsorgssentre eller mottak vil kunne få betydning for asylsøknaden, vil åpenbart bli kjent blant barna. En konsekvens kan være at barna blir skeptiske til de ansatte og at de ikke heller stoler på andre beboere i frykt for at de skal si noe videre til ansatte.

Redd Barna vil også minne om at i den perioden et barn er bosatt i et asylmottak eller et omsorgssenter, er dette å anses som barnets hjem. I lys av dette, burde de foreslåtte bestemmelsene også vært drøftet i forhold til EMK artikkel 8 og Barnekonvensjon artikkel 16 om barnets rett til privatliv. Det er svært inngripende i en persons privatsfære, at de ansatte også skal kunne registrere og gi videre informasjon og opplysninger uten barnets samtykke. Dette mener Redd Barna burde vært bedre utredet og drøftet.

Relevante opplysninger

Departementet fremmer en rekke eksempler på opplysninger om den enkelte beboer som ansatte ved mottak har og som kan være relevante for utlendingsmyndighetene. Blant annet opplysninger om språk, identitet, tilknytning til område eller land, alder, sosial omgang, besøk og kontakt med familie. På omsorgssentrene skal ansatte ha opplysningsplikt om informasjon om barnets opprinnelsesland, identitet, omsorgspersoner og alder. Redd Barna er svært skeptiske til dette. Mye av den type informasjon som det her legges opp til å samle inn, er tolkningsavhengig, dels spekulativ og lite etterprøvbart. Vi kan for eksempel ikke se at det finnes noe belegg for at man kan si noe spesielt om alder ut fra hvem et barn omgås. Det er ikke unaturlig at barn har venner som er både yngre og eldre, spesielt i et mottak med et begrenset antall barn.

Må være mulighet for kontradiksjon

Redd Barna mener at departementets begrunnelse for utvidet unntak fra taushetspliktreglene langt på vei kan ivaretas med dagens unntaksregler om samtykke. Disse bestemmelsene ivaretar hensynet til kontradiksjon på en langt mer betryggende måte enn det departementet foreslår her. Det er grunn til å tro at søkers rettssikkerhet vil bli svekket ved at opplysninger kan flyte mellom mottak og utlendingsmyndigheten uten at søker gjøres oppmerksom på dette og får anledning til å kommentere disse.

Ansatte i mottak og omsorgssentre bør så langt som mulig og hensiktsmessig, basere sin videreformidling av opplysninger om barnets personlige forhold på slikt samtykke fra barnet og/eller dets verge. Det må sikres at barnet og barnets verge umiddelbart får en gjenpart av de opplysningene som er videreformidlet. Bare på den måten sikrer man kontradiksjon i forhold til informasjonsutvekslingen, og vil på den måten legge til rette for en sikring av kvaliteten på opplysningene. Dette må også være til det beste for ansatte i mottak og omsorgssentre at dette skjer i fullt åpenhet, slik at følelsen av "angiveri" unngås.

Med vennlig hilsen

Redd Barna

Marianne Borgen
Leder Norgesprogrammet

Thale Skybak
Flyktningrådgiver